

МЕЛЬНИЧУК Наталія,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність С7 Журналістика,
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Науковий керівник –
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри журналістики,
заступник декана факультету філології і журналістики
з наукової роботи та міжнародного співробітництва
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Олеся МЕДИНСЬКА

ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТЕРНОПОЛЯ: ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ

Попри стрімкий розвиток цифрових технологій, зростання популярності онлайн-медіа та новинних платформ у соціальних мережах, телебачення продовжує функціонувати та зберігати власну аудиторію. Адже однією з ключових його переваг є можливість отримання інформації про події в режимі віддаленої присутності, завдяки якому глядач відчуває себе безпосереднім учасником або свідком подій, залишаючись водночас «дистанційним» спостерігачем того, що відбувається.

У науковому дискурсі телебачення розглядається як складний соціокомунікаційний феномен, що постійно трансформується під впливом технологічного розвитку та змін у медіаспоживанні. Особливу увагу дослідники приділяють його ролі в умовах цифровізації, конвергенції медіа та зростання конкуренції з боку інтернет-платформ [6]. Телебачення є не лише технічним засобом трансляції інформації, а передусім комунікативною та культурно-соціальною практикою, що впливає на способи сприйняття реальності та формування суспільних уявлень. На думку М. Житарюка, телебачення є одним із засобів масової комунікації, що взаємодіє з аудиторією та іншими медіа, формуючи цілісний інформаційний простір [1].

Відповідно до Закону України «Про телебачення і радіомовлення», у статті 10 «Створення і розвиток каналів мовлення та ефірних багатоканальних електронних комунікаційних мереж» визначено територіальні категорії каналів мовлення та багатоканальних електронних

комунікаційних мереж. Зокрема, встановлено такі категорії: загальнонаціональна (територія, що охоплює населені пункти не менше ніж половини областей України); регіональна (населені пункти кількох, але не більше ніж половини областей України); місцева (населені пункти в межах однієї області України); закордонна (за межами території України) [2].

Місцеве телемовлення відіграє одну з ключових функцій у медіасистемі, оскільки формує локальний інформаційний простір, сприяє збереженню історичної пам'яті та відображає соціокультурні процеси території, на якій здійснює мовлення. В умовах диджиталізації особливої актуальності набуває осмислення витоків і шляхів розвитку місцевого телебачення.

Тернопіль має власну унікальну історію становлення телебачення, що формувалася під впливом суспільно-політичних змін, розвитку технічних можливостей та професійної діяльності місцевих журналістів, які стояли біля витоків тележурналістики краю. Значна частина цих медійників нині перебуває у поважному віці, а окремі знакові постаті вже відійшли у вічність. Зокрема, 6 січня 2025 року помер відомий тернопільський журналіст і телевізійник Олег Снітовський, який був власним кореспондентом «Укрінформу» в Тернопільській області та працював на телеканалі TV-4 [4]. У цьому контексті створення інформаційно-пізнавальної телепрограми, присвяченої генезі тернопільського телебачення, є не лише творчим, а й суспільно значущим завданням. Проєкт спрямований на збереження живих спогадів журналістів-першопрохідців, фіксацію їхніх особистих історій, професійних викликів та внеску в розвиток локальної тележурналістики. Важливим чинником актуальності є також відсутність аналогічних проєктів у медіапросторі Тернополя. Попри наявність окремих архівних матеріалів, сюжетів та коротких історичних довідок, у регіоні досі не було реалізовано ґрунтовного інформаційного телевізійного циклу, побудованого на глибинних інтерв'ю з безпосередніми учасниками становлення телебачення.

Основним жанровим і змістовим форматом програми обрано глибинне інтерв'ю. Глибинне інтерв'ю є одним із ключових якісних методів дослідження, що використовується для вивчення суб'єктивного досвіду респондентів. Його унікальність полягає у здатності виходити за межі поверхневого аналізу фактів і досліджувати глибинні аспекти людської поведінки, зокрема мотивацію, емоції та цінності [3]. Глибинне інтерв'ю передбачає розгорнуту, змістовну розмову з респондентом, спрямовану на виявлення особистого досвіду, професійних рішень та суб'єктивного бачення історичних процесів. На відміну від коротких інформаційних коментарів, цей

формат дозволяє створити цілісний образ героя та передати атмосферу становлення телебачення через особисті історії.

Телевізійна програма має інформаційно-пізнавальний характер. Хронометраж кожного випуску становить близько 25 хвилин. Відеопродукт реалізується у кінематографічному форматі 21:9. Технічні параметри передбачають використання форматів MP4 або MOV із роздільною здатністю 1080p. У програмі також передбачається використання відео- та фотоматеріалів, архівних елементів, авторських текстів і музичного супроводу з обов'язковим дотриманням норм академічної доброчесності.

У телепрограмі висвітлено становлення та функціонування кількох телеканалів, зокрема першого тернопільського недержавного розважально-інформаційного телеканалу «TV-4» [5], регіональної суспільної телерадіокомпанії – філії Національної суспільної телерадіокомпанії України, яка 23 травня 2022 року змінила назву на «Суспільне Тернопіль», приватної телерадіокомпанії «Смайл», що з жовтня 2009 року мовить під позивним «ІНТБ» та приватного підприємства «Телерадіоорганізація “Тернопіль-медіа”».

Серед героїв програми – Юлія Винокур, директорка телеканалу «TV-4»; Сергій Сінкевич – ексведучий програми «Провінційні вісті» на телеканалі «TV-4», ведучий програми «Кажі прямо в очі» на телеканалах «Тернопіль 1» та «ІНТБ»; Галина Снітовська – дружина ексведучого програм телеканалу «TV-4» Олега Снітовського; Михайло Зубик – колишній кореспондент, директор телебачення «ТТБ»; Наталія Лазука – екстелеведуча телебачення «ТТБ»; Надія Яцищак-Калінчук – ексведуча телеканалів «ІНТБ» та «Тернопіль 1»; Наталія Барнич – ексредакторка новинного відділу телеканалу «ІНТБ». Представлені герої програми репрезентують початкові етапи становлення зазначених телеканалів. Це дає змогу зібрати оригінальні та достовірні дані про історію заснування та особливості розвитку кожного каналу. Усвідомлюємо, що журналістів і працівників технічного забезпечення, які пройшли шлях у медіасфері, є надзвичайно багато, однак охопити всіх практично неможливо. Зважаючи на це, вважаємо, що саме журналісти, які стояли біля витоків діяльності телеканалів, можуть надати найбільш якісну та цінну інформацію, що відповідає завданням програми.

Отже, можна стверджувати, що запропонований телевізійний проєкт поєднує дослідницьку та просвітницьку функції і спрямований на збереження історії місцевого телебачення як важливої складової культурної спадщини Тернополя.

Список використаної літератури

1. Житарюк М. Теорії та моделі масової інформації : навчальний посібник. Львів: Львів. нац. ун-т ім. Ів. Франка, 2018. 244 с. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/S-959-LNU-Zhytariuk-BLOK.pdf>.
2. Про медіа. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 21.04.2026).
3. Психологічні аспекти використання глибинних інтерв'ю у бізнес-дослідженнях та управлінні бізнес-процесами інноваційних підприємств. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5086/5033> (дата звернення: 21.04.2026).
4. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3945675-pomer-kolisnij-korespondent-ukrinformu-v-ternopoli-zasluzenij-zurnalist-oleg-snitovskij.html> (дата звернення: 21.04.2026).
5. TV-4 (Тернопільщина). Ефірне телебачення та радіомовлення в Україні. URL: <https://ukrtvr.org/trk/415> (дата звернення: 23.04.2026).
6. View of PHILOSOPHICAL-CULTURAL CONCEPTION OF TELEVISION AS A VISUAL PRACTICES OF XX-XXI CENTURY. Anthropological Measurements of Philosophical Research. URL: <https://ampr.ust.edu.ua/article/view/87113/83265> (date of access: 21.04.2026).